

Opravična št.:

U-I-106/16

ECLI:

ECLI:SI:USRS:2017:U.I.106.16

Akt:

Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15 in 38/16) (KZ-1), 1.odst. 186. čl.

Izrek:

Zahteva za oceno ustavnosti prvega odstavka 186. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15 in 38/16) se zavrže.

Evidenčni stavek:

Sodišče mora v zahtevi za oceno ustavnosti utemeljiti, da izpodbijane zakonske določbe ni mogoče razlagati in uporabiti na ustavnoskladen način ter da torej v konkretnem postopku ne more sprejeti ustavnoskladne odločitve brez odločitve Ustavnega sodišča o protiustavnosti zakona. Če predlagatelj tej zahtevi, ki izhaja iz 156. člena Ustave in prvega odstavka 23. člena Zakona o Ustavnem sodišču, ne zadosti, Ustavno sodišče vloženo zahtevo zavrže.

Geslo:

1.2.51.4.1 - Ustavno sodstvo - Vrste vlog - Aktivna legitimacija v postopku pred Ustavnim sodiščem - Konkretna presoja norm - Sodišče.

1.5.51.1.1 - Ustavno sodstvo - Odločbe - Vrste odločitev Ustavnega sodišča - V postopku abstraktne presoje - Zavrženje zahteve.

Pravna podlaga:

Člen 25.1, Zakon o Ustavnem sodišču [ZUstS]

Opomba:**Dokument v PDF obliki:**

 [U-I-106-16.pdf](#)

Polno besedilo:

U-I-106/16-9

13. 4. 2017

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti, začetem z zahtevo Višjega sodišča v Mariboru, na seji 13. aprila 2017

sklenilo:

Zahteva za oceno ustavnosti prvega odstavka 186. člena Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 - uradno prečiščeno besedilo, 6/16 - popr., 54/15 in 38/16) se zavrže.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Višje sodišče v Mariboru (v nadaljevanju predlagatelj) je s sklepom št. II Kp 41353/2013 z dne 14. 4. 2016 prekinilo pritožbeni postopek in vložilo zahtevo za oceno ustavnosti prvega odstavka 186. člena Kazenskega zakonika (v nadaljevanju KZ-1). Zatrjuje, da je v delu, ki se nanaša na zakonski znak "proizvodnja" rastlin in substanc, ki so razvrščene kot prepovedane droge ali nedovoljene snovi v športu, ali predhodne sestavine, ki se uporabljajo kot prepovedane droge, v neskladju z 2. členom, drugim odstavkom 3. člena, 14. členom, drugim odstavkom 15. člena in prvim odstavkom 28. člena Ustave. Predlagatelj navaja, da kaznivo dejanje iz 186. člena KZ-1 spada med kazniva dejanja zoper človekovo zdravje. Objekt kazenskopravnega varstva je torej človekovo zdravje, ki naj bi bilo v posameznem primeru prizadeto ali vsaj ogroženo, pri čemer pa se predlagatelj sprašuje, kako je s to ogroženostjo pri zakonskih znakih "proizvodnja" in "predelava". Predlagatelj povzema razvoj sodne prakse Vrhovnega sodišča, ki je zakonski znak "proizvodnja" sprva razlagala togo, izhajajoč iz 4. člena Zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami (Uradni list RS, št. 108/99 in 44/2000 - v nadaljevanju ZPPPD), torej da za proizvodnjo droge štejejo vsi postopki, kjer se pridobivajo snovi, ki imajo psihotropne učinke, vključno z gojenjem takih rastlin. Za izpolnitev navedenega zakonskega znaka sta torej zadostovala že sam postopek in proizvod, ne glede na količino oziroma namen take proizvodnje. Novejša sodna praksa je sprejela prožnejšo razlago tega zakonskega znaka, po kateri mora biti poleg same proizvodnje droge, zlasti če gre za manjše število rastlin, izkazano tudi, da je storilec to počel z namenom prodaje. Po navedbah predlagatelja tako sodna praksa v primerih večje količine rastlin šteje, da se namen prodaje domneva, v primerih, ko je količina proizvedenih rastlin majhna, pa ga je treba posebej ugotavljati. Če storilec pridelava oziroma vzgoji manjšo količino prepovedane droge, namenjene lastni uporabi, po sodni praksi zakonski znak "proizvodnja" ni izpolnjen in posledično ne gre za kaznivo dejanje. Predlagatelj se sprašuje, ali je s prožnejšo razlago pojma "proizvodnja rastlin" mogoče na enak način razlagati tudi pojem "proizvodnja substanc" in ali so s tem že rešene težave, ki jih povzroči togo razlaga zakonskega znaka "proizvodnja", ki je po njegovem mnenju vsaj zaradi delno izgubljenega stika s predmetom kazenskopravnega varstva v nasprotju z zahtevo po sorazmernosti iz 15. člena Ustave. Meni, da tudi prožnejša razlaga zakonskega znaka "proizvodnja" ni pravilna in da odpira nova vprašanja, ki jih zaradi ustavnopravnega ozadja zgolj s sodno prakso ni mogoče oziroma ni dovoljeno rešiti. Nastali položaj je po stališču predlagatelja nenavaden tudi z vidika načela enakosti pred zakonom iz 14. člena Ustave, saj sta pri večjem številu proizvodov promet in z njim abstraktna nevarnost kot prepovedana posledica predpostavljena, nasprotno pa pri majhnem številu proizvodov česa pozitivnega ni mogoče predpostaviti.

2. Predlagatelju se med drugim zastavlja vprašanje, pri kolikšnem številu rastlin, substanc, nedovoljenih snovi v športu in predhodnih sestavin je treba potegniti mejo, ko imamo opraviti z ravnanji, ki ne dosegajo ravni proizvodnje. Odgovor, da je to odvisno od posameznega primera,

pri katerem je ob vrsti proizvodov treba upoštevati še dopolnilne okoliščine, naj ne bi bil rešitev, ker s takšnim "presajanjem" okoliščin izvršitvena ravnanja medsebojno izenačujemo, s tem pa zakonskemu opisu kot celoti jemljemo določnost (*lex certa*), ki je sestavni del načela zakonitosti v kazenskem pravu iz 28. člena Ustave. Upošteva vse navedeno, predlagatelj meni, da toga razlaga zakonskega znaka "proizvodnja" izgublja stik z zdravjem kot družbeno legitimnim ciljem in posledično objektom kazenskopravnega varstva, medtem ko prožna razlaga povzroča še vrsto drugih nejasnosti, ki kažejo na način uveljavitve zakona, ki ga je težko dopustiti. Zato Ustavnemu sodišču predlaga, naj izpodbijano zakonsko določbo preizkusi in jo v izpodbijanem delu razveljavi, zakonodajalcu pa naloži, naj protiustavno stanje v roku enega leta odpravi.

3. Državni zbor ni odgovoril na zahtevo, mnenje pa je predložila Vlada. Meni, da opis kaznivega dejanja iz prvega odstavka 186. člena KZ-1 v zvezi z zakonskimi znaki oziroma izvršitvenimi oblikami predpostavlja, da so izvršene "neupravičeno". Gre za tako imenovano blanketno dispozicijo, ki ne pomeni kršitve načela zakonitosti in določenosti kaznivega dejanja, saj so v prvem odstavku 186. člena KZ-1 določeni vsi bistveni znaki kaznivega dejanja, le vsebina enega izmed zakonskih znakov (neupravičenost) je določena v posebnem predpisu – torej v ZPPPD. Po mnenju Vlade je nemogoče pričakovati, da bodo vsa pravila za različna področja, v zvezi s katerimi KZ-1 določa kazniva dejanja, določena v KZ-1. Pojasnjuje, da sta (ne)dovoljena oziroma (ne)upravičena proizvodnja in promet s prepovedanimi drogami urejena v ZPPPD, ki v zvezi z navedenim določa tudi ustrezne prekrške. Tako je v 33. členu ZPPPD določen tudi prekršek v zvezi z "manjšo količino prepovedane droge za enkratno uporabo". Po oceni Vlade je v KZ-1 nemogoče določiti količino posameznih substanc, ki so namenjene za enkratno oziroma osebno uporabo, saj je odvisna od okoliščin konkretnega primera ter vrste rastline oziroma substance, ustrezno tehtanje teh okoliščin pa mora opraviti sodišče.

4. Vlada je izrazila tudi pomislek, da glede na to, da je prvi odstavek 186. člena KZ-1 v delu, ki se nanaša na "neupravičenost", blanketna norma, tudi v primeru, če bi bila ugotovljena protiustavna, torej pomanjkljiva ureditev tega pojma, ostaja dvom, ali je KZ-1 pravi predpis za natančnejše urejanje obravnavanega področja, saj je v veljavi ureditev na posameznem področju. Poudarja, da razvoj sodne prakse Vrhovnega sodišča glede pridelave konoplje sledi deloma spremenjenim stališčem zdravstvene stroke v zvezi z (morebitnimi) učinki konoplje pri lajšanju posledic določenih bolezni. Vlada zato tudi s tega vidika ocenjuje, da v primeru, če bi bila ugotovljena pomanjkljiva ureditev obravnavanega področja, KZ-1 ni pravi predpis za natančnejše urejanje, ampak gre za področje, ki ga ureja ZPPPD ali bi ga morali urejati predpisi s področja zdravja. Torej pri prožni razlagi pojma "proizvodnja", kot jo imenuje predlagatelj, ne gre za nejasnosti, ki bi bile, če obstajajo, povzročene z ureditvijo prvega odstavka 186. člena KZ-1.

5. Vlada ocenjuje, da je po eni strani očitno in utemeljeno, da je zakonodajalec proizvodnjo v zvezi z drogami ocenil kot tako nevarno, da mora biti kazniva kot taka, po drugi strani pa je res, da pojem "proizvodnja" implicira izdelavo oziroma gojenje večjih količin oziroma nakazuje na ukvarjanje s tako dejavnostjo. Zato po mnenju Vlade tudi s tega vidika ni mogoče slediti predlagateljevemu predlogu za razveljavitev izpodbijane določbe. Vsebinska zahteva za oceno ustavnosti bi po stališču Vlade lahko nakazovala na določeno nestrinjanje predlagatelja s predstavljenimi sodno prakso Vrhovnega sodišča, ki ni formalno obvezujoč pravni vir, sodniki pa so v skladu s 125. členom Ustave pri opravljanju sodniške funkcije vezani na Ustavo in zakone. Upoštevajoče vse navedeno Vlada meni, da zahteva predlagatelja za oceno ustavnosti prvega odstavka 186. člena KZ-1 ni utemeljena, saj ocenjuje, da izpodbijana ureditev ni v neskladju z

Ustavo.

6. Predlagatelj je po prejemu mnenja Vlade izjavil, da pri vloženi zahtevi vztraja.

B.

7. Sodišče, ki pri odločanju meni, da je zakon ali del zakona, ki bi ga moralo uporabiti, protiustaven, mora na podlagi 156. člena Ustave in prvega odstavka 23. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) prekiniti postopek in z zahtevo začeti postopek za oceno njegove ustavnosti. To ustavno pooblastilo sodiščem je treba razlagati skupaj s 125. členom Ustave, po katerem so sodniki pri opravljanju sodniške funkcije vezani ne samo na zakon, temveč tudi na Ustavo. Vezanost sodnika na Ustavo najprej zahteva, da sodnik pri sprejemanju konkretnih odločitev zakone razlaga tako, da je njihova uporaba v okoliščinah konkretnega primera skladna z Ustavo. Pri iskanju ustavnoskladne razlage upoštevni zakonskih določb se lahko sodišče opre na vse splošno sprejete metode pravne razlage. Med več mogočimi razlagami pa mora nato pri odločanju uporabiti tisto, ki je skladna z Ustavo. Šele če sodišče z metodami pravne razlage ne more razlagati zakona na ustavnoskladen način, mora, če meni, da je zakon v neskladju z Ustavo, na podlagi 156. člena Ustave kot skrajnje sredstvo (*ultima ratio*) začeti postopek za oceno njegove ustavnosti.^[1] Upošteva ustavni položaj rednih sodišč, kot izhaja iz 125. člena Ustave, ima Ustavno sodišče po 156. členu Ustave subsidiarno vlogo. Ustavno sodišče je torej upravičeno intervenirati le takrat, kadar je ustavnosodna presoja zakona potrebna za zagotovitev ustavnoskladne odločitve v konkretnem sodnem postopku. To pomeni, da mora biti odločitev Ustavnega sodišča o domnevni protiustavnosti zakona odločilna (nujna) za odločanje sodišča v konkretnem sodnem postopku.^[2]

8. Glede na navedeno mora sodišče v zahtevi za oceno ustavnosti utemeljiti, zakaj izpodbijane zakonske določbe ni mogoče razlagati na ustavnoskladen način in da torej v konkretnem postopku, če upošteva domnevno protiustavni zakon, ne more sprejeti ustavnoskladne odločitve brez odločitve Ustavnega sodišča o protiustavnosti zakona.^[3] Povedano drugače, sodišče mora v zahtevi obrazložiti, zakaj je odločitev Ustavnega sodišča neizogibno potrebna za ustavnoskladno odločitev v konkretnem sodnem postopku.^[4]

9. Predlagatelj v zahtevi ne navede razlogov, zakaj naj bi bila izpodbijana določba v neskladju z Ustavo. Kolikor je mogoče njegove navedbe razumeti kot nestrinjanje s sodno prakso Vrhovnega sodišča v zvezi z razlago zakonskega znaka "proizvodnja" iz prvega odstavka 186. člena KZ-1, pa Ustavno sodišče poudarja, da presoja pravilnosti prakse Vrhovnega sodišča ni naloga Ustavnega sodišča, ko odloča o zahtevi za oceno ustavnosti izpodbijanega predpisa. Vrhovno sodišče je po prvem odstavku 127. člena Ustave najvišje sodišče v državi in najvišji razlagalec zakonskega (podustavnega) prava. Sodišče sme s svojo razlago zakonske določbe od sodne prakse Vrhovnega sodišča odstopiti, če tega ne stori na samovoljen način.

10. Predlagatelj ne pojasni, zakaj izpodbijane zakonske določbe ne more ustavnoskladno razložiti tudi ob morebitnem ustavnoskladnem odstopu od sodne prakse. V zahtevi postavlja več vprašanj, povezanih z razlago zakonskega znaka "proizvodnja", s čimer želi doseči, da mu Ustavno sodišče pojasni, katera razlaga je ustavnoskladna. To ni naloga Ustavnega sodišča. Ustavno sodišče v

postopku presoje ustavnosti zakona ter ustavnosti in zakonitosti podzakonskih predpisov, predpisov lokalnih skupnosti in splošnih aktov, izdanih za izvrševanje javnih pooblastil, ni pristojno dajati svetovalnih mnenj o pravilni oziroma ustavnoskladni razlagi predpisa, preden ni izčrpana pravna pot pred organi, ki morajo predpise uporabiti v posamičnem postopku.^[5] V postopku za oceno ustavnosti in zakonitosti predpisa Ustavno sodišče presoja očitke o njegovi protiustavnosti in nezakonitosti, ne odloča pa o tem, ali sodišča, izvršilni organi oziroma drugi udeleženci v pravnem prometu pravilno razlagajo predpise. Razlagati zakone in druge pravne predpise v skladu z ustaljenimi metodami razlage pravnih pravil so prva poklicana pristojna sodišča, ki odločajo v sodnih postopkih v posamičnih primerih. Katera razlaga je prava, je zato stvar rednega sodnega odločanja.^[6]

11. Glede na to, da predlagatelj v zahtevi ne utemelji, zakaj izpodbijanih zakonskih določb v zvezi z drugimi upoštevnimi zakonskimi določbami za potrebe konkretnega sodnega postopka ne more razlagati na ustavnoskladen način, kakor tudi ne, zakaj v konkretnem postopku ne more sprejeti ustavnoskladne odločitve brez odločitve Ustavnega sodišča o protiustavnosti izpodbijanih zakonskih določb, ni izkazal izpolnjenosti predpostavk, ki izhajajo iz 156. člena Ustave in prvega odstavka 23. člena ZUstS. Zato je Ustavno sodišče njegovo zahtevo zavrglo.

C.

12. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi prvega odstavka 25. člena ZUstS v sestavi: predsednica dr. Jadranka Sovdat ter sodnice in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Dunja Jadek Pensa, dr. Etelka Korpič – Horvat, dr. Špelca Mežnar, dr. Marijan Pavčnik in Marko Šorli. Sklep je sprejelo soglasno.

dr. Jadranka Sovdat
Predsednica

[1] Prim. sklepe Ustavnega sodišča št. U-I-238/12 z dne 23. 1. 2014 (Uradni list RS, št. 10/14), 7. točka obrazložitve, št. U-I-204/15 z dne 3. 3. 2016, 5. točka obrazložitve, in št. U-I-52/15 z dne 28. 9. 2016, 5. točka obrazložitve.

[2] Prav tam. Prim. tudi sklep Ustavnega sodišča št. U-I-186/15 z dne 7. 4. 2016, 17. točka obrazložitve.

[3] Prim. sklep Ustavnega sodišča št. U-I-238/12, 9. točka obrazložitve.

[4] Prim. tudi sklep Ustavnega sodišča št. U-I-129/15 z dne 11. 2. 2016, 9. točka obrazložitve.

[5] Primerjaj npr. sklep št. U-I-209/09, U-I-210/09 z dne 19. 5. 2011, 6. točka obrazložitve, sklep št. U-I-216/09 z dne 5. 11. 2009, 4. točka obrazložitve, odločbo št. U-I-303/08 z dne 11. 2. 2010 (Uradni list RS, št. 14/10), 8. točka obrazložitve, in sklep št. U-I-96/10 z dne 5. 5. 2010 (Uradni list RS, št. 40/10), 3. točka obrazložitve.

[6] Prim. tudi odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-123/11 z dne 8. 3. 2012 (Uradni list RS, št. 22/12), 9. točka obrazložitve, in sklep Ustavnega sodišča št. U-I-121/13 z dne 8. 1. 2015, 3. točka obrazložitve.

Vrsta zadeve:

ocena ustavnosti in zakonitosti predpisov in drugih splošnih aktov

Vrsta akta:

zakon

Vlagatelj:

Višje sodišče v Mariboru, Maribor

Datum vloge:

15. 6. 2016

Datum odločitve:

13. 4. 2017

Vrsta odločitve:

sklep

Vrsta rešitve:

zavrženje

Objava:**Dokument:**

US31138